

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК
ІМЕНІ ГЕТЬМАНА ПЕТРА САГАЙДАЧНОГО
КАФЕДРА ГУМАНІТАРНИХ НАУК

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник Інституту
морально-психологічного забезпечення

полковник _____ О. РОЛЮК
" ____ " _____ 2023 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Культурні процеси в Україні ХХ–ХХІ ст.

Шифр ОК2

Львів 2023

Розроблено та внесено:

кафедрою гуманітарних наук

Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного.

Розробники силябусу: пр. ЗСУ Шелюх Ольга Миронівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри гуманітарних наук

Силябус навчальної дисципліни розглянутий на засіданні кафедри гуманітарних наук

Протокол від " ____ " _____ 2023 року № ____

Завідувач кафедри гуманітарних наук

д. н. держ. управл, доц

А. КАЛЯЄВ

" ____ " _____ 2023 року

Назва курсу	Культурні процеси в Україні ХХ–ХХІ ст.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Інститут морально-психологічного забезпечення, кафедра гуманітарних наук
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	03 Гуманітарні науки (034 Культурологія)
Викладач (-і)	Шелюх Ольга Миронівна, кандидат філологічних наук
Контактна інформація викладача (-ів)	dolynyuk25@gmail.com
Консультації по курсу відбуваються	щовівторка 15.00-17.00 (каб. 202, вул. Батуринська, 2) авдиторні та онлайн-консультації
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Курс розроблений таким чином, щоб дати курсантам знання про особливості становлення та розвитку сучасно української культури для усвідомлення значущості культурних здобутків нації у формуванні національно свідомої особистості, справжнього патріота України й офіцера-фахівця Збройних сил України, для якого природним є прагнення говорити рідною мовою й засвоювати кращі надбання свого народу. Дисципліна викладається у 1 семестрі 4 курсу в обсязі 3 кредитів ЄКТС
Коротка анотація курсу	Курс «Культурні процеси в Україні ХХ–ХХІ ст.» побудований з урахуванням специфіки підготовки майбутніх офіцерів. Тому разом із загальними засадами формування й розвитку сучасної культури у ньому значна увага зосереджена таким категоріям, як національна свідомість, обов'язок, культура як чинник формування національної ідентичності, культурна комунікація та компетенція в організаційно-розпорядчій діяльності військовослужбовця.
Мета та цілі курсу	Під час вивчення навчальної дисципліни «Культурні процеси в Україні ХХ–ХХІ ст.» передбачається здобуття компетентностей, теоретичних знань та умінь, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю (спеціалізацією), а саме: здатності діяти соціально відповідально та свідомо на засадах патріотизму й державності; знання та розуміння особливостей розвитку сучасної української культури, що базується на визнанні пріоритету загальнолюдських цінностей й усвідомленні перспектив гуманітарного розвитку культури.
Література для вивчення дисципліни	Основна 1. Греченко В., Кислюк К. Історія української культури. – Київ: Кондор, 2018. – 352 с. 2. Історія української культури: підручник / В.А. Качкан, О.Б. Величко, Н.М. Божко та ін. — 4-е видання. – Київ: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2021. – 368 с. 3. Копієвська О. Р. Трансформаційні процеси в культурі сучасної України. – К.: НАКККіМ, 2018. – 296 с. 4. Культура і сучасність : альманах.

<https://journals.uran.ua/kis/issue/view/17036>

5. Масенко Л. Українська культура у протистоянні з російською агресією. Минуле і сьогодення. – 31 травня 2020 р. <https://www.radiosvoboda.org/a/30643703.html>

6. Міщенко М.М. Сучасна культура України (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.): навч.-метод. посіб. з курсу "Історія української культури" / М. М. Міщенко; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Х.: Лідер, 2017. – 156 с.

7. Павлова О., Мельничук Т. Історія української культури. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 340 с.

8. Сабадаш Ю.С., Нікольченко Ю.М., Дабло Л.Г. Історія української культури. – Київ: Ліра-К, 2021. – 230 с.

9. Станиславська К. Мистецькі форми сучасної видовищної культури. Навчальний посібник. – К.: Стилос, 2020. – 272 с.

10. Сушко А. І. Історія української культури : навч.-метод. посібник / А. І. Сушко, Т. М. Краснопольська. – Одеса : Фенікс, 2018. – 62 с.

11. Сушко А.І. Проблеми формування культури історичної пам'яті в освітньому процесі / А.І. Сушко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Історія. Філософія. Політологія : зб. наук. праць. – Одеса : Фенікс, 2017. – Вип.№ 13. – С. 43-48.

12. Чікарькова М.Ю. Сучасна культура. Проблеми аксіології і термінології / Марія Чікарькова. – К.: Вид. дім Дмитра Бурого, 2018. – 238 с.

Додаткова

1. Курбасівські читання: Наук. вісник / Нац. центру театр. мистец. імені Леся Курбаса; Редкол.: Н. Корнієнко (голова) та ін. – К.: [НЦТМ ім. Леся Курбаса], 2016. – №11: Культура як суб'єкт. Майдан. Війна. Екстрема. – 186 с.

2. Леонова Т. 2022: перемоги та поразки українців на культурному фронті. <https://suspilne.media/348128-2022-peremogita-porazki-ukrainsiv-na-kulturnomu-fronti/>

3. Шелюх О.М. Мова як основа буття нації в культурологічному дискурсі Василя Сімовича // Соціолінгвістичне знання як засіб формування нової культури безпеки: Україна і світ. Матеріали міжнародної наукової конференції (Львів, 22–23 листопада 2018 р.) / За ред. Галини Мацюк. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2018. – С. 118-119.

4. Шелюх О. Формування національної ідентичності у вищих військових навчальних закладах // Нова педагогічна думка. 2020. № 4 (104). – С. 125-128.

5. Щокань Г. Революція Гідності в мистецтві: які твори можуть залишитися «у вічності» і про що вони розповідатимуть. <https://life.pravda.com.ua/culture/2023/02/20/252941/>

Електронні ресурси

<http://mincult.kmu.gov.ua/> – Міністерство культури України.

<http://elib.nplu.org/>

<http://litopys.org.ua>

<http://uartlib.org/>

	<p>http://www.gloryukraine.com.ua/ http://www.kobzar.info/ http://www.nbu.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. http://books.br.com.ua/ – Підручники онлайн (розділ «Підручники з Культурології. Історії культури»). http://pidruchniki.com/kulturologiya/ – Навчальні матеріали онлайн. Культурологія. http://www.info-library.com.ua/books.html – Електронна бібліотека підручників. http://www.spadshina.com/ https://diasporiana.org.ua/ https://pidru4niki.com/kulturologiya/ https://spadok.org.ua/ http://www.ji.lviv.ua/ji-arhiv.htm http://elib.nplu.org/object.html?id=1272 – журнал Українська культура http://ku-khsac.in.ua/issue/view/14934 – Культура України, науковий журнал, Харківська державна академія культури</p>
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	44 годин аудиторних занять, у тому числі 24 години лекцій, 20 годин семінарських і 2 годин диференційованого заліку. 46 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	РНз-1 Випускники будуть здатні продемонструвати поглиблені історичні та культурологічні знання як світоглядної та методологічної основи пізнавальної та практичної діяльності в усіх сферах військово-професійної діяльності, загальної та професійної культури.
Теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль	Диференційований залік
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватись під час викладання курсу	Лекції Презентації Дискусії
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Проміжне оцінювання (за результатами першого семестру вивчення курсу):</p> <ul style="list-style-type: none"> - групові й практичні заняття – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50); - диференційований залік – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50). <p>Підсумкове оцінювання (за результатами усього курсу):</p> <ul style="list-style-type: none"> - групові й практичні заняття – 30% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 30); - екзамен – 70% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 70). <p>Письмові роботи: очікується, що курсанти виконають декілька видів письмових робіт (реферати, есе/презентації). Академічна доброчесність: очікується, що роботи курсантів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання</p>

	<p>джерел, списування, втручання в роботу інших курсантів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі курсанта є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідування занять є важливим складником навчання. Очікується, що курсанти відвідають усі лекції та семінарські заняття курсу. Курсанти мають інформувати викладача про неможливість бути присутнім на занятті.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до заліку</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Стан української культури на початку ХХ ст. та основні особливості її розвитку. <ul style="list-style-type: none"> – Модерністський період національно-культурного відродження. – Літературне життя на зламі ХІХ-ХХ ст. – Розвиток театру. – Музичне мистецтво в Україні. – Образотворче мистецтво та архітектура. 2. Поняття світової та національної культури. <ul style="list-style-type: none"> – Наукове обґрунтування поняття «культура». – Феномен української культури. 3. Розвиток культури в добу відновлення української державності <ul style="list-style-type: none"> – Культурно-освітнє будівництво в Україні. – Відображення громадянської війни в українському мистецтві. – Розвиток українського театрального мистецтва. Театр «Березіль». – Панорама культурного життя України 1917-1920 рр.: мистецькі угруповання, літературні дискусії. 4. Українське національно-культурне відродження. <ul style="list-style-type: none"> – Українізація культури та її етапи. – Нові здобутки українських письменників. Розвиток театру. – Образотворче мистецтво України. Творчість М. Бойчука. – Початок і розвиток кіномистецтва України (документалістика Дзиги Вертова). Кіно versus театр. 5. Український авангард. <ul style="list-style-type: none"> – Місце українського авангарду в європейському мистецтві початку ХХ ст. – Авангардні тенденції в українській культурі. 6. Українська культура та її роль у формуванні особистості офіцера Збройних сил України <ul style="list-style-type: none"> – Поняття ментальності. – Поняття культурної ідентифікації. – Формування патріотизму і духовної культури військовослужбовців у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу. 7. Національна культура в умовах тоталітаризму 1930-х років. <ul style="list-style-type: none"> – Феномен «Розстріляного відродження». – Основні тенденції розвитку образотворчого мистецтва й архітектури. – Особливості розвитку культури на західноукраїнських землях.

8. Українські митці і мистецькі стилі 1920-1930-х років.
 - Творча діяльність митців під час українізації культури 1920-х рр.
 - Символізм і неоромантизм в українському мистецтві 1920-1930-х років.
 - Монументалізм в українському живописі М. Бойчука.
9. Досягнення української культури в період другої світової війни та повоєнного часу.
 - Українська культура в роки Другої світової війни війни (графіка, поезія, театр, кіно).
 - Ідеологічна реакція проти діячів української культури.
 - Тема війни в творах українських письменників
10. Тема війни в українській літературі
 - «Україна в огні» О. Довженка.
 - «Тобі належить цілий світ» І. Костецького.
11. Український мистецький авангард та його доля
 - Сучасне бачення проблем розвитку мистецтва.
 - Протистояння традиційного та новаторського мистецтва.
12. Рух «шістдесятників» і його значення для розвитку української культури.
 - Поезія Л.Костенко, В.Стуса, М.Симоненка, І.Драча, Д.Павличка.
 - Образотворче мистецтво українських шістдесятників (Алла Горська, Опанас Заливаха).
13. Феномен соцреалізму
 - Естетика соцреалізму.
 - Підтексти у творах соцреалізму.
14. Поетичне кіно України
 - Основні риси українського поетичного кіно.
 - Творчі надбання авторів поетичного кіно (С.Параджанов, Ільєнко, Осика).
15. Творчість вісімдесятників в українській культурі.
 - Поезія українських вісімдесятників (В. Голобородько, В. Ірванець, Г. Чубай).
 - Українські художники-вісімдесятники (Ю. Кох, В. Кауфман).
16. Мистецькі здобутки української діаспори.
 - МУР як феномен
 - Творчість І. Костецького.
 - Естетика творчості Ю. Тарнавського.
 - Мистецький світ Е. Андієвської (поезія, проза, живопис).
17. Українська музика в 60-80-х роках.
 - Характеристика творчої діяльності композиторів Г.Майбороди, К.Данькевича, А.Штогоренка.
 - Творчий шлях львівських композиторів А.Кос-Анатольського, С.Людкевича, М.Скорика.
18. Розквіт української музичної культури.
 - Творчість Л. Дичко, І. Карабиця, Б. Лятошинського.
 - Оперна творчість В. Губаренка, Ю. Мейтуса.
19. Постмодернізм в українській культурі.
 - Український та європейський постмодернізм: спільне та відмінне.

	<ul style="list-style-type: none"> – Явище полістилістики в українській культурі постмодернізму. – Творчість Ю. Андруховича, О. Забужко, Ю. Іздрика. – Постмодерн як акція (перформанси, інсталяції). <p>20. Культурна спадщина українського народу: проблеми збереження та примноження</p> <ul style="list-style-type: none"> – Соціальне значення культурної спадщини, її роль у формуванні особистості та громадянина. – Сучасне світове та українське законодавство у сфері охорони культурної спадщини. <p>21. Шляхи розвитку української сучасної культури</p> <ul style="list-style-type: none"> – Відродження українського кіномистецтва. – Українське короткометражне кіно. – Артхаусні тенденції в українському кіно («Мамай» О. Саніна, «Істальгія» Д. Онищенко). – Публіцистичність українського сучасного кіномистецтва «Майдан» С. Лозниці). – Нові тенденції в українській музиці. В. Сильвестров. <p>22. Видатні діячі української культури.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Провідна роль М.Грушевського в галузі історико-філологічних досліджень. – В. Винниченко як видатний діяч української культури. – Культуртрегерська діяльність М. Хвильового. – Культурницька діяльність Ю. Андруховича. – Літературна та громадська діяльність О. Забужко. – Діяльність Марка Роберта Стеха на теренах української діаспори. <p>23. Українська культура часів Майдану та АТО.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Поезія Майдану. – Український Майдан у живописі та фотомистецтві. – Мотиви АТО в українському сучасному мистецтві.
Опитування	Анкета-оцінка з метою оцінювання якості курсу буде надана після завершення курсу

ДОДАТОК

Схема курсу

Кількість годин ауд./самоств.	Тема	Результати навчання	Завдання
20/18	<p>Змістовий модуль 1. «Теорія модерної української культури».</p> <p>Тема 1 Українська культура на початку ХХ століття</p> <p>Тема 2. Національно-культурне піднесення 20-х років в Україні</p> <p>Тема 3 Українська культура у 1930-ті роки</p>	<p>Усвідомити зміст поняття культурний процес, оперувати теоретико-понятійним апаратом Розуміти, аналізувати й інтерпретувати: літературне життя на зламі ХІХ-ХХ ст., музичний рух в Україні, розвиток театру та образотворчого мистецтва. Початок і розвиток кіномистецтва України. Творчість Дзиги Вертова. Розуміти феномен «Розстріляного відродження». Оперувати навичками аналізу видатних здобутків модерного театру, зокрема театру «Березіль». Творчість Леся Курбаса. Українська література 30-х років. Олександр Довженко і його творча праця в кіно.</p> <p>Визначити основні напрямки розвитку української культури в роки Другої світової війни (графіка, поезія, театр, кіно). Орієнтуватись в суспільно-політичні та історико-культурній ситуації доби, щоб аналізувати й розуміти ідеологічну реакцію проти діячів української культури. Тема війни у творах українських письменників.</p>	Тести, питання, реферати
22/30	<p>Змістовий модуль 2. «Особливості формування сучасної української культури в радянський і пострадянський період».</p> <p>Тема 4. Розвиток української культури в 40-80-х р. ХХ ст.</p>	<p>Усвідомити літературно-мистецький феномен шістдесятництва (Ліна Костенко, В.Стус, В.Симоненко, І.Драч, А. Горська, О. Заливаха). Українська культура як культура опору. Оперувати знаннями про основні риси українського поетичного кіно (творчість</p>	Тести, питання, практичні завдання

	<p>Тема 5. Українська культура в добу розбудови української незалежної держави</p>	<p>С.Параджанова, Ю.Ільєнка, Л.Осики). Знати й уміти аналізувати, інтерпретувати здобутки культури соцреалізму: відчитувати тексти й підтексти. Українська культура поза межами України (мистецькі здобутки української діаспори). Бути спроможним характеризувати творчу діяльність композиторів Г. Майбороди, К.Данькевича, А.Штогоренка. Творчий шлях львівських композиторів А.Кос-Анатольського, С.Людкевича, М.Скорика. Усвідомити сутність феномену укрсучліту (вісімдесятники й дев'яностники, творчість О.Забужко, Ю.Іздрика, С.Жадана); публіцистичність сучасної української літератури. Постмодернізм у сучасній українській культурі (інсталяції, перформанси). Новий зміст українського кіномистецтва. Духовне оновлення сучасної української музики. Українське мистецтво часів Майдану відбиття російської агресії.</p>	
--	--	---	--